

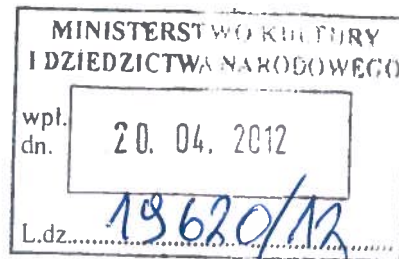
STOWARZYSZENIE ARCHITEKTÓW POLSKICH
ZARZĄD GŁÓWNY

ul. Foksal 2, 00-950 Warszawa, tel. +48 22/827-87-12, fax: +48 22/827-87-13, e-mail: sarp@sarp.org.pl

Warszawa, dnia 13 kwietnia 2012 roku

A.P. Damian Urban
04.05.2012 z up. *U.P.*

Szanowny Pan
Minister Bogdan Zdrojewski
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Departament Własności Intelektualnej i Mediów
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

Dotyczy pisma DWIM/674/12

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 22 marca 2012 roku w związku z konsultacjami na temat projektu dyrektywy w sprawie niektórych dozwolonych możliwości wykorzystywania utworów osieroconych poniżej przedstawiamy stanowisko Stowarzyszenia Architektów Polskich w tym zakresie.

1. Czy akceptują Państwo wskazany wyżej zakres przedmiotowy i podmiotowy dyrektywy, w tym propozycję objęcia dyrektywą utworów nieopublikowanych? Czy powinien on zostać zmieniony zgodnie z propozycjami Parlamentu Europejskiego?

W ocenie SARP zakres przedmiotowy i podmiotowy określony w projekcie dyrektywy jest zbyt wąski. Zgodnie z projektem dyrektywa – w zakresie przedmiotowym – nie obejmuje utworów takich jak fotografie czy też utwory publikowane w internecie. Ponadto projekt dyrektywy wskazuje w zakresie podmiotowym wyłącznie instytucje publiczne, bez uwzględnienia podmiotów prywatnych czy też organizacji zbiorowego zarządzania.

SARP aprobuje koncepcję objęcia dyrektywą również utworów nieopublikowanych. Rozszerzenie zakresu na te utwory, które nie zostały nigdy opublikowane ani nadane, jest koncepcją w ocenie SARP słuszną.

2. Czy zgadzają się Państwo z określonymi w projekcie Rady kryteriami, jakimi instytucje-beneficjenci powinni kierować się przy starannych poszukiwaniach podmiotów uprawnionych, w tym z listą źródeł informacji zamieszczoną w załączniku do dyrektywy? Czy dostrzegają Państwo potrzebę ich uzupełnienia zgodnie z propozycjami Parlamentu Europejskiego?

Procedura „starannych poszukiwań” powinna zostać uregulowana w sposób przystępny, uproszczony i praktyczny poprzez uniwersalność i możliwość zastosowania bez zbędnych trudności w każdym z Państw członkowskich, w tym zwłaszcza w zakresie uzyskanych danych i otrzymanych rezultatów „starannych poszukiwań”.

3. Jakie jest Państwa stanowisko odnośnie obowiązków dotyczących prowadzenia baz danych utworów osieroconych oraz ewentualnych ich kosztów? Jaka powinna być rola

organów państwowych przy organizowaniu jednego punktu dostępowego? Czy popierają Państwo utworzenie wspólnej unijnej bazy danych utworów osieroconych?

SARP aprobuje koncepcję utworzenia wspólnej unijnej bazy danych utworów osieroconych. Procedura polegająca na wzajemnym udzielaniu informacji wyłącznie przez krajowe bazy danych, bez centralnej nadrzędnej instytucji może okazać się rozwiązaniem niewystarczającym, a także niepraktycznym. Jako że utwór uznany za osierocony w jednym Państwie członkowskim, jest uznany także utworem osieroconym na terytorium UE, tym bardziej zasadne jest utworzenie centralnej bazy dla całej UE. Warto zaznaczyć, iż utworzenie krajowych baz danych nie wyklucza utworzenia bazy unijnej. W ocenie SARP właściwym rozwiązaniem byłoby prowadzenie krajowych baz danych, których obowiązkiem stanowiłoby przekazywanie informacji do bazy ogółouropejskiej. Jednolita, unijna baza utworów osieroconych jest w ocenie SARP rozwiązaniem optymalnym. Europejska baza powinna udostępniać zarówno utwory osierocone, jak i wskazywać wszelkie dane otrzymane od baz krajowych odnośnie przeprowadzonych poszukiwań w sposób niebudzący wątpliwości.

4. *Jaki charakter powinna mieć rekompensata z tego tytułu dla twórców i innych uprawnionych? Czy zapłata wynagrodzenia/rekompensaty za korzystanie z utworów osieroconych powinna następować przed rozpoczęciem korzystania (np. w celu zabezpieczenia instytucji-beneficjenta przed potencjalnymi roszczeniami twórcy), a jeśli tak – na rzecz jakiego podmiotu?*

W ocenie SARP tę kwestię można uregulować na kilka sposobów.

Jedną z możliwości jest udostępnianie utworów osieroconych każdemu zainteresowanemu wraz z przejęciem przez niego odpowiedzialności z tytułu ewentualnego pojawienia się twórcy. W takiej sytuacji obowiązek uiszczenia stosownego wynagrodzenia/rekompensaty na rzecz twórcy spoczywać będzie na korzystającym z utworu osieroconego. Ewentualną, symboliczną opłatę instytucja-beneficjent mogłaby pobierać za przeprowadzenie „starannych poszukiwań”. Warto również rozważyć prowadzenie statystyk przez instytucje-beneficjentów, wskazujących na ilość ujawnionych autorów po uprzednim uznaniu jego utworów za osierocone. Nie można bowiem doprowadzić do sytuacji, w której instytucja będzie gromadziła ‘osierocone opłaty’ za korzystanie z osieroconych utworów. Ustalanie normy, w której zasadą ma być płacenie opłat za minimalną możliwość wystąpienia ‘wyjątku’ jest bezzasadne i może prowadzić do nadużyć. Gromadzenie opłat na wypadek pojawienia się uprawnionych jest sprzeczne z ideą udostępniania utworów osieroconych, zwłaszcza biorąc pod uwagę „staranne poszukiwania”, które mają być przeprowadzane na tyle szczegółowo i rzetelnie, że możliwość naruszenia czyichkolwiek praw autorskich ma być ograniczona do zupełnego minimum. Pobieranie więc opłat licencyjnych w celu zabezpieczenia się instytucji przed roszczeniami uprawnionych z góry sugeruje, że przewiduje się duże prawdopodobieństwo ich wystąpienia, zaś „staranne poszukiwanie” skazuje się na możliwość dużej nieskuteczności.

Oczywiście istnieją jeszcze – w ocenie SARP – mniej skuteczne możliwości takie jak przeznaczanie opłat otrzymywanych od korzystającego z utworu osieroconego, w celu zabezpieczenia się instytucji-beneficjenta przed roszczeniami. Może to następować w drodze ustalania rezerw przez instytucje przeznaczonych na ten cel. Istnieje również koncepcja udostępniania dzieł osieroconych w drodze licencji udzielanych przez organizacje zbiorowego zarządzania, w takiej sytuacji pobierane przez organizacje opłaty byłyby zatrzymywane dla właściciela praw do dzieła osieroconego. Organizacje zbiorowego zarządzania nie zarządzałyby w takim wypadku wyłącznie prawami podmiotów które zarząd ten im powierzyły, ale także utworami osieroconymi. W ocenie SARP rozwiązania te są jednak o tyle dyskusyjne, że mogą prowadzić do utracenia istoty wprowadzania uregulowań dotyczących dzieł osieroconych. Tak jak zostało

wskazane powyżej, głównym celem jest osiągnięcie stanu, w którym po przeprowadzeniu „starannego poszukiwania” odnalezienie się twórcy będzie bardziej ewenementem niż zasadą, trudno wobec powyższego popierać każdorazowe pobieranie opłat mających zapewnić „godziwe wynagrodzenie” na rzecz sytuacji incydentalnych.

5. *Jakie mechanizmy prawne należałoby wprowadzić w Polsce w celu wspierania inicjatyw z zakresu masowej digitalizacji i udostępniania online zasobów bibliotek i archiwów, w tym dzieł niedostępnych w handlu, także na cele komercyjne? Czy tego rodzaju mechanizmy na szczeblu krajowym powinny być powiązane z projektowanym systemem „starannych poszukiwań” wprowadzanym na potrzeby dyrektywy?*

W ocenie SARP „staranne poszukiwania” stanowią warunek do podejmowania jakichkolwiek inicjatyw z zakresu masowej digitalizacji i udostępniania online zasobów bibliotek i archiwów. SARP zwraca równocześnie uwagę, że procedura rejestracji takich praw powinna być w jak największym stopniu uproszczona i sprawna. Według SARP należy wprowadzać wszelkie niezbędne uregulowania prawne umożliwiające prawidłowe i sprawne stosowanie dyrektywy w Polsce, w tym takie dotyczące zwłaszcza: utworów osieroconych, funkcjonowania i procedur stosowania „starannego działania”, tworzenia i funkcjonowania krajowych baz danych.

6. *Czy prowadzą lub przewidują Państwo działania mające na celu wdrożenie „Porozumienia dotyczącego podstawowych zasad digitalizacji i publicznego udostępnienia dzieł niedostępnych w handlu”, podpisanego w dniu 20 września 2011 r. w Brukseli?*

Nie dotyczy.

Ponadto, zgodnie z informacją zawartą w piśmie wskazuję, iż o przeprowadzanych przez Ministerstwo konsultacjach w obszarze własności intelektualnej i mediów, korespondencję można kierować na poniższe adresy poczty elektronicznej:

sarp@sarp.org.pl
laske@laske.com.pl

Z poważaniem,

Arch. Anna Boryska
Sekretarz Generalny SARP